

<https://helda.helsinki.fi>

Fragmentteja Qumranin Raamatusta : Johdanto

Orpana, Jessi Anita

Gaudeamus

2017

Orpana , J A 2017 , Fragmentteja Qumranin Raamatusta : Johdanto . julkaisussa R Sollamo
& M S Pajunen (toim) , Kuolleenmeren kirjakääröt : Kriittinen suomennosvalikoima .
Gaudeamus , Helsinki , Sivut 445-448 .

<http://hdl.handle.net/10138/309719>

unspecified
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

JOHDANTO

Jessi Orpana & Laura Sippel

Qumranin tekstilöydöistä puhuttaessa materiaali on yleensä jaettu raamatulliseen ja ei-raamatulliseen aineistoon. Käsitteillä ”raamatullinen” ja ”ei-raamatullinen” on ongelmansa, mutta niiden kiistaton ansio on se, että niiden avulla Qumranin tekstilöytöjen suuren materiaalin hahmottaminen ja luokittelu on helpompaa. Parempien käsitteiden puuttuessa – ja niiden mahdolliset ongelmat tiedostaen – myös tässä nojataan kyseiseen jaotteluun.

Raamatullisia käsikirjoituksia löydettiin luolia 9 ja 10 lukuun ottamatta kaikista Qumranin yhdestätoista luolasta. Luolista 3, 5, 6, 7 ja 8 niitä löydettiin muutamia, luolista 1 ja 2 sen sijaan toistakymmentä. Selvästi eniten raamatullisia käsikirjoituksia kuitenkin talletettiin luolassa 4, josta niitä löydettiin yli satakolmekymmentä.

Löydettyjen käsikirjoitusten sisältö kattaa heprealaisen Raamatun laajalti. Käsikirjoituskopiot sisältävät katkelmia kaikista viidestä Mooseksen kirjasta, Joosuan kirjasta, Tuomarien kirjasta, Ensimmäisestä ja Toisesta Samuelin kirjasta, Ensimmäisestä ja Toisesta Kuninkaiden kirjasta, Jesajan kirjasta, Jeremian kirjasta, Hesekielin kirjasta, 12 pienen profeetan kirjasta, Psalmeista, Sananlaskuista, Jobin kirjasta, Laulujen laulusta, Ruutin kirjasta, Valitusvirsistä, Saarnaajan kirjasta, Danielin kirjasta, Esran kirjasta sekä Toisesta Aika-kirjasta.

Ainoastaan Esterin ja Nehemian kirjoista ei löydetty yhtäkään katkelmaa Qumranin luolista. Osa tutkijoista on sitä mieltä, että Qumranin aikakaudella Esran kirja ja Nehemian kirja olivat jo yksi teos, niin kuin joissakin myöhemmissä versioissa. Tämä selittäisi sen, miksi Nehemian kirjasta ei ole löydetty ainuttakaan katkelmaa. Tosin Esran kirjastakin on vain yksi Qumranista saatu kopio. Lisäksi Qumranista on löydetty targumeita (*targum*, hepr. ”käännös”), hepreankielisten tekstien arameankielisiä käännöksiä. Targumien osalta tekstit rajoittuvat Kolmanteen Mooseksen kirjaan ja Jobin kirjaan.

Qumranin tekstilöydöt ovat nostaneet uudella tavalla esiin sen tosiasian, että heprealaisen Raamatun kaanonin muodostuminen oli pitkä prosessi. Yksittäiset tekstit syntyivät eri aikoina ja saavuttivat eri tahdissa sellaisen arvostuksen, että ne saatettiin hyväksyä osaksi kaanonin. Tämä prosessi oli vielä kesken Qumranin yhteisön elinaikana Toisen temppelin ajan lopulla. Vuoteen 70 jaa. tai jopa vuosisadan loppuun asti tilanne oli se, ettei ollut yhteisesti sovittua luetteloa siitä, mitkä tekstit (tai versiot tietystä tekstistä) olivat

pyhiä kirjoituksia ja mitkä eivät.¹ Niinpä onkin anakronistista viitata sellaisin termein kuin ”Raamattu” tai ”raamatullinen” aikaan, jolloin tällaista luokittelua ei vielä ollut olemassa.

Käsitteisiin ”raamatullinen” ja ”ei-raamatullinen” liittyy helposti myös arvottamisen ulottuvuus: raamatulliset tekstit saatetaan mieltää ei-raamatullisia tärkeämmiksi ja arvokkaammiksi. Vaikka lähes kaikki Qumranin tekstilöydöt ovat tiettyssä mielessä raamatullisia,² tässä luvussa termillä ”raamatullinen” viitataan sellaisiin teksteihin, jotka ovat kopioita niistä kirjoista, joista tuli myöhemmin osa heprealaista Raamattua.

Tekstien asema suhteessa heprealaiseen Raamattuun ei kuitenkaan kerro juuri mitään siitä, millainen niiden merkitys oli Qumranissa. Löydöt vastaavat osaltaan kysymykseen, mitä raamatullisia tekstejä Qumranissa tunnettiin. Qumranista löydettyissä teksteissä ei kuitenkaan tarkkaan mainita sitä, mitä pidettiin yhteisön keskuudessa varsinaisina pyhinä kirjoituksina. Täsmällisimmät määritelmät ”Qumranin Raamatun” sisällöstä ovat satunnaisia viittauksia ”Lakiin”, ”Moosekseen” tai ”Lakiin ja profeettoihin” ja kerran mahdollisesti ”Daavidiin” (eli Psalmeihin). Löydöt eivät liioin kerro, mikä oli yksittäisten raamatullisten tekstien asema Qumranissa.

Koska Qumranin teksteissä ei erikseen kerrota kunkin raamatullisen tekstin asemasta, tutkijat ovat kehittäneet erilaisia kriteereitä, joilla tekstejä on voitu arvottaa. Arvovaltaisesta asemasta kertoo tutkijoiden mukaan tekstistä löydettyjen kopioiden määrä. Toinen yleisesti hyväksytty kriteeri auktoritatiivisuudelle on se, mistä teksteistä on kirjoitettu kommentaari eli pešer. Arvostetun aseman merkinä voidaan pitää myös sitä, jos kirjoituksessa toistuvat raamatullisen kirjallisuuden kielelliset ilmaukset. Yksi tärkeimmistä kriteereistä tekstin asemaa tarkasteltaessa on huomion kiinnittäminen siihen, kuinka paljon tekstiä on lainattu ja siteerattu muissa kirjoituksissa.

1. Tilanne saattoi säilyä tällaisena jopa Bar Kokhban-kapinaan (132–135 jaa.) asti, sillä vielä silloin Rabbi Aqiban täytyi puolustaa Laulujen laulun kuulumista pyhiin kirjoituksiin. Toisaalta on esitetty, että heprealaisen Raamatun kaanonista päätettiin rabbiin kokouksessa Jamniassa jo vuonna 90 jaa.
2. Ne voivat olla joko kopioita raamatullisista kirjoista tai ovat saaneet vaikutteita heprealaisesta Raamatusta niin kuin mikä tahansa muukin toisen temppelin ajan juutalainen kirjallisuus.